

ASETTAMISPÄÄTÖS

13.2.2025

VN/21297/2023

Jakelussa mainituille

Pakkokeinolain muutostarpeiden arviointi

Työryhmän asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on arvioida pakkokeinolain (806/2011) muutostarpeita ja valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Pakkokeinolain lisäksi muutokset voivat koskea erityisesti johdonmukaisuussyistä myös muuhun lainsäädäntöön tarvittavia muutoksia.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 1.3.2025–31.5.2027.

Tausta

Pakkokeinolaki tuli voimaan vuoden 2014 alussa. Laki on pääosin valmisteltu vuosina 2007–2010 (oikeusministeriön komiteanmietintö 2009:2 ja HE 222/2010 vp). Viimeisimmät laajemmat pakkokeinolakia koskevat muutokset tulivat voimaan 1.10.2023. Nämä muutokset valmisteltiin pakkokeinolain muutostarpeiden tarkastelua koskevassa työryhmässä (työryhmämietintö 2022:1 ja HE 217/2022 vp).

Hallitusohjelmassa on pakkokeinoja koskevia kirjauksia. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman (Vahva ja välittävä Suomi, 20.6.2024) mukaan hallitus vahvistaa, että muun muassa pakkokeinolaki tukee rikostorjuntaa riittävällä tavalla (s. 180), arvioidaan jälkikäteen ilmoitettavan

Postiosoite Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

kotietsinnän säätäminen (s. 180) ja hallitus mahdollistaa nykyistä laajempien salaisten pakkokeinojen käytön rikollisjengissä aktiivisesti toimivan henkilö kohdalla (s. 182).

Lisäksi eduskunta on 1.10.2023 voimaan tulleita muutoksia hyväksyttäessä edellyttänyt (EV 305/2022 vp), että

- 1) hallitus selvittää ja arvioi mahdolliset yhteydenpidon rajoittamisen valvontaan liittyvät lainsäädännön muutostarpeet, ja tuo tarvittaessa asiaa koskevat lainmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pian,
- 2) hallitus seuraa ylimääräisen tiedon käyttämistä koskevien muutosten vaikutuksia ja kohdentumista vakavuusasteeltaan erilaisiin rikoksiin ja tarvittaessa tarkastelee sääntelyn muutostarpeita,
- 3) hallitus selvittää ja arvioi ampuma-aserikoksen lisäämistä rikoksiin, joiden selvittämisessä ylimääräistä tietoa voidaan käyttää ja tuo selvityksen perusteella tarvittavat lainmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pian, ja
- 4) hallitus selvittää ja arvioi, onko jälkikäteen ilmoitettavan paikkaan kohdistuvan etsinnän kaltaiselle sääntelylle tarvetta erityisesti vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan näkökulmasta ja tuo selvityksen perusteella tarvittavat lainmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pian.

Oikeusministeriön 4.9.2023 päivätyssä lausunnossa (Hallituksen vuosikertomus 2023, Liite 3) eduskunnan lakivaliokunnalle todetaan, että uusien säännösten voimaantulon jälkeen oikeusministeriössä seurataan käytännön soveltamista, jonka perusteella arvioidaan mahdollisia muutostarpeita. Hallitusohjelman mukaisesti hallituskaudella arvioitaisiin lisäksi jälkikäteen ilmoitettavan paikkaan kohdistuvan etsinnän sääntelyn tarpeellisuus.

Lainsäädännön tarkastelua edellyttänevät myös laillisuusvalvonta- ja tuomioistuinkäytäntö sekä käytännön toimijoiden esittämät pakkokeinolakia koskevat havainnot. Esimerkiksi korkeimman oikeuden ratkaisun KKO 2024:20 johdosta tulee tarkastella vangitsemisen edellytyksiä koskevia säännöksiä. Lisäksi Euroopan unionin tuomioistuimen tuomion C-548/21

(4.10.2024) vuoksi on arvioitava pakkokeinolain laite-etsintää koskevaa sääntelyä.

Työryhmän tehtävät

Työryhmän tehtävänä on arvioida pakkokeinolain muutostarpeita ja sen perusteella valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Tehtävä on tarkoitettu toteuttaa vaiheistettusti jakautuen kahteen eri vaiheeseen. Suunniteltuna ensimmäisen vaiheen arvioituna aikatauluna on hallituksen esityksen saataminen eduskuntaan käsiteltäväksi maaliskuun 2026 aikana.

Ensimmäisessä vaiheessa muutostarpeita arvioitaessa huomiota tulee kiinnittää erityisesti hallitusohjelman pakkokeinolakia koskeviin kirjauksiin. Lisäksi tulee tarkastella vangitsemisen edellytyksiä koskevia säännöksiä ottaen huomioon ratkaisu KKO 2024:20.

Toisessa vaiheessa tehdään laaja-alaisempaa muutostarpeiden arviointia. Muutostarpeiden arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti eduskunnan kannanottoihin ja laillisuusvalvontaratkaisuihin sekä oikeuskäytännössä esiin nousseisiin kysymyksiin (ks. edellä taustajakso). Lisäksi huomioon tulee ottaa pakkokeinolakia koskevat käytännön toimijoiden havainnoista aiheutuvat lainsäädäntötarpeet sekä kansainvälisistä velvoitteista työryhmän työn aikana mahdollisesti aiheutuvat lainsäädäntötarpeet.

Työryhmän tulee laatia mietintönsä hallituksen esityksen muotoon edellä mainittujen vaiheiden mukaisesti.

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Erityisasiantuntija Joni Korpinen, oikeusministeriö, kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Työryhmän jäsenet:

Erityisasiantuntija Melinda Ahlfors, oikeusministeriö, kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto (varajäsen asiantuntija Kaisla Pohjolainen)

Lainsäädäntöneuvos Liisa Leppävirta, oikeusministeriö, demokratia- ja julkisoikeusosasto

Poliisiylitarkastaja Sami Ryhänen, sisäministeriö, poliisiosasto (varajäsen poliisitarkastaja Juha Tuovinen)

Rajaturvallisuusasiantuntija Markus Paljakka, sisäministeriö, rajavartiosto (varajäsen rajaturvallisuusasiantuntija Kari Kettunen)

Valtionsyyttäjä Mikko Männikkö, Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto (varajäsen valtionsyyttäjä Heidi Savurinne)

Apulaispäälikkö Sirpa Väätäinen, Syyttäjälaitos, syyttäjäalue (varajäsen erikoissyyttäjä Jouni Peräinen)

Poliisitarkastaja Kari Siivo, Poliisihallitus (varajäsen poliisitarkastaja Olga Larinkari)

Apulaisosastonjohtaja kärjätuomari Essi Konttinen-di Nardo, Helsingin kärjäoikeus (varajäsen kärjätuomari Tatu Koistinen)

Asianajaja Björn Boucht, Suomen Asianajajat (varajäsen asianajaja Pekka Ylikoski)

Kärjätuomari Harri Tuhkanen, Tuomioistuinvirasto

Tulliylitarkastaja Kimmo Kaunisto, Tulli (varajäsen tulliyli tarkastaja Iisakki Anttila)

Työryhmän kokoonpanossa on otettu huomioon naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 4 a §:n vaatimus siitä, että jäseniä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu. Tahoja on pyydetty esittämään sekä nais- että miesehdokas ja perustelemaan, jos tämä ei ole ollut mahdollista. Koska asian valmistelu edellyttää erityisosaamista ja käytettävissä olevien asiantuntijoiden määrä on rajallinen, lain edellyttämää vaatimusta ei kuitenkaan ole voitu täyttää.

Ahlfors ja Pohjolainen toimivat työryhmän sihteereinä. Mikäli jäsen on estynyt osallistumasta työryhmän kokoukseen, hän voi lähettää toisen edustajan tilalleen.

Työryhmä voi tarvittaessa kuulla työryhmän ulkopuolisia asiantuntijoita.

Kustannukset

Työryhmän työ tehdään virkatyönä.

Osastopäällikkö

Ville Hinkkanen

Yksikönpäällikkö

Miia Ljungqvist

JAKELU

Työryhmän puheenjohtaja ja jäsenet

TIEDOKSI

Oikeusministeriö

- kansliapäällikkö
- viestintäyksikkö
- kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Sisäministeriö

Valtiovarainministeriö / Tulli

Syyttäjälaitos / Valtakunnansyyttäjän toimisto

Helsingin käräjäoikeus

Suomen Asianajajat

Tuomioistuinvirasto

VN/21297/2023-OM-7

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: